

O‘ZBEKISTONDA FUTBOL RIVOJLANISHIGA OID BA’ZI MULOHAZALAR

IIV Samarqand akademik litseyi Jismoniy tayyorgarlik fani o‘qituvchisi

M.M Tugalov

Annotatsiya: O‘zbekistonda futbol eng ommabop sport turi hisoblanadi. Milliy assotsiatsiya FIFA va Osiyo futbol konfederatsiyasi tomonidan o‘tkaziladigan barcha musobaqalarda qatnashadi. Mustaqillikdan so‘ng qayta tashkil etildi.

Kalit so‘zlar: Terma jamo, “Paxtakor”, “Osiyo chempionati”, “Osiyo o‘yinlari”, Ittifoq Kubogi.

O‘zbekistonda zamonaviy futbol o‘tgan asrning boshlarida paydo bo‘ldi va tezda mashhur o‘yinga aylandi. Uning rivojlanish joylari; Qo‘qon, Farg‘ona, Toshkent, Andijon va Samarqand edi. Ilk bor futbolni Qo‘qon shahrida o‘ynaganlar. Huddi shu yerda 1911 - yilning oxirida birinchi futbol jamoasi tashkil topgan. Farg‘onada tuzilgan futbol jamoalari soni 1912 - yil avgustida “Futbolchilar jamoasi”ga birlashishga yo‘l berdi.

Biroz vaqt o‘tgach, Toshkentda ham futbol o‘ynay boshladilar. Toshkentlik futbol ishqibozlari orasida eng mashhur jamoa bu TOLS – (Tashkentskoye obshestvo lyubiteley sporta) (TSIJ – Toshkent sport ishqibozlari jamiyati) edi. Bu jamiyat 1912 - yilda tuzilgan bo‘lib, juda qisqa vaqt ichida futbol hamda boshqa sport turlarining rivojlanishi uchun ko‘p xizmat qilgan. 1912-yilning ikkinchi yarmida O‘zbekistonda futbol aytarli darajada yoyila boshladi. Futbol o‘yiniga Qo‘qon, Andijon va Samarqandda ham qiziqish orta boshladi. Bu yillardagi eng qiziqarli bosqich albatta Farg‘ona, Toshkent, Andijon va Samarqand futbolchilarining uchrashuvi bo‘ldi. Toshkentga tashrif buyurgan ilk futbolchilar Samarqand futbolchilar to‘garagi (SFT) a‘zolari edi. 1913 - yil 29 - avgustida ular TOLS futbolchilari bilan uchrashuv o‘tkazdilar. Yaxshi tayyorgarlik ko‘rgan Toshkent jamoasi 5:0 hisobi bilan g‘alaba qozondi. 1913 - yil iyunida Andijonda “Andijon futbolchilar klubi” tasdiqlandi. Nihoyat, 1914 - yil 25 - mayda Toshkentda O‘zbekistonning eng kuchli ikki jamoasining markaziy uchrashuvi

bo'lib o'tdi. Bunda Toshkent va Farg'ona futbolchilari to'p surdilar. Toshkentliklar o'yinda 3:2 hisobida muvaffaqiyatga erishdilar. O'zbekistonda futbol rivojlanishining boshlang'ich davri haqida xulosa qilib shuni ham aytib o'tish joizki, futbol maydonlari va o'quv mashg'ulotlarining bo'lmaganiga qaramay, qisqa vaqt ichida Farg'ona, Toshkent, Qo'qon, Andijon va Samarqandda o'zbek futbolining rivojiga ulkan hissa qo'shgan iste'dodli futbolchilar paydo bo'ldi.

Shu yerda aytib o'tish lozimki, nafaqat Farg'ona, Toshkent va Samarqandda, balki O'zbekistonning boshqa shaharlarida ham futbolning muvaffaqiyat bilan tarqalishiga qaramay, uning rivojlanishi o'zboshimchalik bilan o'tayotgan edi. Jamoalarni o'rgatish tizimi yo'q edi, mashg'ulotlar o'ta sodda va vaqti-vaqti bilan o'tkazilardi. Hech bir shaharda futbol birinchiliklari tashkillashtirilmagandi, shuning uchun hatto o'ndan ortiq jamoalar mavjud bo'lgan Toshkent shahrida ham bironta rasmiy musobaqa o'tkazilmagan edi. 1920-yildan boshlab futbol respublikamizning chekka qishloq va mahallalariga kirib borib, mashhur o'yinga aylandi. Yoshlar, talabalar, ishchi va dehqonlar futbolga talpina boshladilar. 1921 - yil Moskva va Toshkent futbolchilarining ilk uchrashuvi o'tkazilgani bilan ahamiyatga loyiqdir. 1925 - yilda mamlakat Jismoniy tarbiya kengashi tomonidan ommaviy jismoniy tadbirlarning taqvimini tuzildi. O'zbekistonda futbolni tashkillashtirish bir oz tartibliroq tizimga ega bo'ldi. Shunday qilib, Toshkent birinchiligi 3 ta toifa bo'yicha o'tkazildi va unda 28 ta jamoa ishtirok etdi. 1927 - yilda o'zbek sportchilarini tayyorlashda muhim bosqich bo'lgan Umum- o'zbek Spartakiyasi o'tkazildi. Spartakiada finalida doimiy raqib bo'lib qolgan Toshkent va Farg'ona jamoalari uchrashdilar. Ikkala tarkibda ham O'zbekiston terma jamoa a'zolari chiqish qildilar. Katta qiyinchiliklar bilan 2-taymda toshkentliklar hal qiluvchi golni urdilar va 2:1 hisobi bilan g'alaba qozondilar.

1928-yil Moskvada bo'lib o'tgan xalqaro spartakiadada qatnashish O'zbekiston futbolchilari uchun nihoyatda jiddiy imtihon bo'ldi. Futbol bo'yicha spartakiada birinchiligi uchun 22 jamoa kurash olib bordi, ular qatorida Angliya, Germaniya, Avstraliya, Shvetsariya va Finlyandiyaning ishchi klublardan iborat terma jamoalari ham bor edi. Shvetsariya va O'zbekiston jamoalarining uchrashuvi

futbol ishqibozlarida katta qiziqishga sazovor bo'ldi. O'zbek futbolchilari bu o'yinda jamoaviy o'yin, chiroyli va chaqqon kombinatsiyalar namoyish etdilar. Ammo asosiy vaqt 3:3 hisobi bilan yakunlangani sababli, g'olibni aniqlash uchun qo'shimcha 30 daqiqa qo'shib berildi. So'nggi 15 daqiqa ichida O'zbekiston futbolchilari shvetsariyaliklar qarshiligini yenga oldilar va raqib 8:4 hisob bilan O'zbekiston futbolchilari g'alaba qozondilar. Bir kundan so'ng esa qiyin kechgan o'yinda o'zbek futbolchilari Rossiya jamoasiga 1:2 hisobida g'alabani boy berdilar. Keyingi yillarda o'rtoqlik o'yinlarini o'tkazish uchun O'zbekistonga Norvegiya, Germaniya, Finlyandiya, Moskva, Leningrad, Ukraina, Kavkazorti mamlakatlaridan ko'plab kuchli futbol jamoalari keldi. Misol uchun, 1931- yil 4-oktyabrda bo'lib o'tgan matchda Norvegiya terma jamoasiga qarshi O'zbekiston kasaba uyush-malari terma jamoasi chiqdi. Norvegiyaliklar texnikali futbol namoyish etib, 5:2 hisobida g'olib chiqdilar. Uch kundan so'ng skandinaviyalik mehmonlarga qarshi Toshkentning birinchi terma jamoasi maydonga tushdi. O'zbekistonliklar o'yinni yuqori tezlikda olib borib, 4:2 hisobida muvaffaqiyatga erishdilar. Norvegiyalik va o'zbekistonlik futbolchilarning uchinchi uchrashuvi 2:2 hisobidagi durang bilan yakunlandi.

1932

yilda O'zbekistonga nemis futbolchilari tashrif buyurdilar. Bu jamoa ishchi sport klublarining eng yaxshi futbolchilaridan tuzilgan bo'lib, ulardan ko'pchiligi Germaniya chempionati ishtirokchilari edi. O'zbek futbolchilari bu bo'lajak o'yinga qattiq tayyorgarlik ko'rdilar va birinchi machtda 4:2 hisobidagi og'ir g'alabani qo'lga kiritdilar. Birinchi uchrashuvdan so'ng nemis jamoasi sardori Lor shunday degan edi[4]: "Toshkentliklar jipslashgan jamoa bo'la olishdek ajoyib xususiyatga ega va ular biz hech narsa bilan taqqoslay olmaydigan yuqori tezlikda o'ynadilar. Yuqori darajali jamoa bo'lish uchun O'zbekiston futbolchilarida barcha imkoniyatlar mavjuddir". Takroriy uchrashuvda nemis futbolchilari bir oz ustunroq kelib, yuqori darajadagi taktik tayyorgarlikni namoyish etdilar va 3:1 hisobi bilan g'olib bo'ldilar. Norvegiyalik, nemis, fin futbolchilari bilan o'tkazilgan o'yinlar O'zbekistondagi ilk xalqaro o'yinlar edi. Ular texnik va taktik tayyorgarlik borasida tajriba almashishga, o'yinning yangi-yangi sistemalari bilan tanishishga yordam

berdi. 1934-yil O‘zbekiston poytaxtida ilk O‘rta Osiyo spartakiadasining ochilishi sharafiga bag‘ishlab 36 ming nafar jismoniy tarbiya ixlosmandlari namoyishi bo‘lib o‘tdi. Bu namoyish O‘rta Osiyo Respublikalarida jismoniy tarbiya harakati o‘shining yorqin namunasi edi. Futbol bo‘yicha musobaqalar bir paytning o‘zida uch stadionda bo‘lib o‘tdi, ulardan eng yirigi spartakiada ochilishi arafasida qurilgan 10 ming o‘rinli “Spartak” stadioni edi. Bu O‘rta Osiyo respublikalari orasida futbol birinchiligi uchun olib borilayotgan ilk o‘yinlar edi. O‘zbekiston futbolchilari o‘z raqiblari bo‘lmish Turkmanistonni 3:1, Tojikistonni 5:0, Qirg‘izistonni 10:1 hisobi bilan dog‘da qoldirib, muvaffaqiyatli chiqish qildilar. 1934-yil futbol jamoalarining kelgusidagi o‘sislari uchun muhim yil bo‘ldi. Birgina Toshkentda kasaba uyushmalari birinchiligida 50 ta jamoa qatnashdi. 30-chi yillarning boshida bolalar va o‘smirlar futboliga yanada ko‘proq e‘tibor berila boshladi. 1935-yil Toshkentda o‘smirlar o‘rtasida futbol bo‘yicha O‘zbekiston birinchiligining ilk tanlovi bo‘lib o‘tdi. Bu tanlovda Toshkent, Samarqand, Farg‘ona va Andijon terma jamoalari ishtirok etdi. Poytaxtlik yosh futbolchilar g‘alaba qozondilar. 1936-yil respublika shaharlaridagi futbol mavsumining bahorgi bilan ochilishi ahamiyatga loyiq. Toshkentdagi musobaqa namoyishida 324 ta futbolchi ishtirok etdi. Ommaviy futbol keyingi rivojlanish bosqichiga o‘tdi. Umumta’lim maktablari, texnikumlar, oliy o‘quv yurtlari o‘z birinchilik o‘yinlarini o‘tkazar, muntazam ravishda korxonalarning ichki musobaqalari tashkil etilar edi. Shahar futbol bo‘limi qaroriga binoan Toshkentda futbolga ixtisoslashgan birinchi bolalar va o‘smirlar maktabi ochildi. Bu yerda ko‘pgina qobiliyatli yosh futbolchilar o‘z mahoratlarini mukammallashtirar edilar. 1936-yili O‘zbekiston birinchiligida 16 ta shahardan terma jamoalar ishtirok etdi. Bu o‘yinlar katta qiziqish uyg‘otib, ko‘plab tomoshabinlarni jalb qildi. Shiddatli o‘yinlardan so‘ng 1- va 2- o‘rinlar Qo‘qon hamda Toshkent terma jamoalariga nasib etdi. 1937-yildan boshlab futbol musobaqalari asosida shahar terma jamoalarining match o‘yinlari emas, balki O‘zbekiston Kubogi va birinchiligi uchun klub jamoalar musobaqalari o‘tkazila boshladi. O‘sha yillardan buyon ko‘pgina guruhlar, birinchiliklar va musobaqa qatnashchilari almashdi, musobaqa o‘tkazish tamoyillari, baholash tizimi o‘zgardi,

ammo sportchilar mahoratining yangi taktik yo'nalishlarini aniqlaydigan chempionlik unvoni uchun kurash o'zgarmay qolaverdi. 1937-yil futbol mavsumining ahamiyatli hodisasi sobiq Ittifoq chempionati edi: 56 ta jamoa o'rtasidagi guruhlarda o'ynaldi. O'zbekiston sha'nini Toshkentning dinamochilari himoya qildilar. Ular futbol bo'yicha mamlakat chempionatida ishtirok etgan birinchi o'zbekistonlik jamoa edilar. O'z o'yinlari bilan toshkentliklar sinalgan charm to'p ustalariga munosib raqib bo'la olishlarini isbotladilar. Ular Yevropaning "Spartak" jamoasini 5:0, Bakuning "Neftchi"sini 3:2, Dnepropetrovskning "Stal" jamoasini 2:1, Gorkiyning "Torpedo" jamoasini 1:0 hisobi bilan yutib, o'z maydonlarida chiroyli o'yinlar o'tkazdilar. Moskvada "Krilya Sovetov" jamoasi bilan 2:2, Leningradda "Avangard" bilan 1:1 hisobida yakunlangan durustgina o'yin ko'rsatdilar. Ammo tajriba yetishmasligi sabab yuqori o'rinlarni egallay olmadilar, natijada bor yo'g'i 8-o'ringa erishdilar (4 ta g'alaba, 3 ta durang, 4 ta mag'lubiyat).

Sobiq Ittifoqning yetakchi sport jamiyati bo'lgan "Spartak" KSJ Markaziy Kengashi birinchiligida muvaffaqiyatli chiqish qildi. Saratovdagi dastlabki o'yinlarda ular o'z klubdoshlarini 11:1 hisobida tom ma'noda tor-mor etdilar, so'ng esa Qozonning "Spartak" jamoasi ustidan g'alaba qozondilar. Bu g'alabalar toshkentliklarga Ivanovoda o'tkaziladigan final o'yinlarida qatnashish huquqini berdi. Unda Xarkov, Krasnodar, Toshkent va Ivanovo sportchilari qatnashdilar. Toshkentliklar yaxshi o'yin ko'rsatib, uchinchi sovrinli o'rinni egalladilar (ular xarkovliklarni 3:1 ga yutib, Krasnodar bilan 1:1 hisobida durang o'ynadilar va mezbonlarga 0:4 hisobida o'yinni boy berdilar). Shu yilning o'zida Toshkentda o'tkazilgan "Besh yo'l" turnirida "Lokomotiv" jamoasi muvaffaqiyatli chiqish qildi. Bu turnirda Kuybishev, Orenburg, Turkiston – Sibir, Ashxobod va Toshkent temir yo'llari jamoalari ham ishtirok etdi. Barcha raqiblarni yengib, toshkentliklar 1-o'rinni egalladilar. 1939-sobiq Ittifoq Kubogi uchun kurashda Toshkent dinamochilarining chiqishi katta muvaffaqiyatga sazovor bo'ldi. 28 avgustda Moskvadagi "Dinamo" stadionida o'zbek futbolchilari chorak finalda Bokuning "Temp" jamoasiga qarshi to'p surdilar. O'yin juda o'tkir va shiddatli kurashda o'tdi.

Toshkent dinamochilari 2:1 hisobida g'alaba qozonib, Kubok yarim finaliga yo'l oldilar. Bunda ular Rossiyaning eng kuchli jamoalaridan bo'lgan "Stalnets" (Zenit) bilan uchrashdilar va 3:0 hisobi bilan yutqazdilar. Finalda esa Moskvaning "Spartak" jamoasi leningradliklardan 3:2 hisobida ustun keldi. 1941-yilning futbol mavsumiga Toshkent dinamochilari jiddiy tayyorgarlik ko'rgandilar. Chempionat o'yinlari taqvimiga ko'ra ular Olmaotalik klublarni qabul qilishlari kerak edi. Ammo butun dunyo uchun fojia bo'lgan 1941-yilning 22- iyunida Ulug' Vatan urushi boshlandi, shuningdek, O'zbekiston sport hayoti ham vaqtincha to'xtatildi. 1942-yilda O'zbekiston Kubogi uchun kurashda Toshkentdan ikkita, Farg'ona va Samarqanddan bittadan jamoa ishtirok etdi.

1943-yili Olmaotada urush davrining qiyin sharoitlarida O'rta Osiyo mamlakatlari va Qozog'iston Spartakiadasi o'tkazildi. Respublikamiz futbolchilari texnik futbol o'yinini namoyish etib, Turkmaniston jamoasini 9:0, Tojikistonni 3:0, Qirg'izistonni 5:0 hisobi bilan mag'lubiyatga uchratdilar. Hatto o'zlarining qozoqlar bilan bo'lgan o'yindagi mag'lubiyatiga qaramay, 1-o'rinni egallay oldilar. 1950-yilning boshida O'zbekistonda "Paxtakor" sport jamiyati tashkil etildi. Hozirgacha mustaqil O'zbekiston chempionatida va rasmiy xalqaro musobaqalarda muvaffaqiyatli o'yinlar ko'rsatib kelayotgan, respublikamizning eng kuchli jamoasi bo'lgan "Paxtakor"ning tuzilishi ham shu jamiyat bilan bog'liq. 1960-yildan 1991-yilgacha (tanaffuslar bilan) "Paxtakor" sobiq Ittifoqning oliy ligasida ishtirok etib keldi. Bu islohotlar va tub o'zgarishlar davri bo'lgan edi. Kichik guruhlardagi saralash o'yinlaridan keyingina chempionatga yo'l olinardi. Oliy ligaga chiqish uchun tayyorlanadigan jamoa Toshkentning ikki jamoasi asosida tuzilgan bo'lib, bular "Paxtakor" va "Mehnat zahirolari" («Трудовые резервы») klublari edi. "Paxtakor"ning barcha ko'zga ko'rinarli muvaffaqiyatlari uning kuchlilar guruhidagi chiqishlari bilan bog'liq. Yigirma yil tanaffus bilan ikki bora 1962- va 1982- yillarda Paxtakor oliy ligada faxrli 6-chi o'ringa sazovor bo'lgan. 1968- yilda finalga chiqib, unda Moskvaning "Torpedo" jamoasiga 0:1 hisobida g'alabani boy berishi "Paxtakor"ning Ittifoq Kubogi o'yinlaridagi eng yirik muvaffaqiyati edi. 1965-yil chempionati natijalariga ko'ra Moskva jamoalari bilan o'tkazilgan

uchrashuvlardagi eng yaxshi ko'rsatkichlari uchun paxtakorchilar "Moskva oqshomi" gazetasining maxsus sovrini bilan taqdirlandilar (toshkentliklar "Dinamo"ni 2:0, "SSKA"ni 2:0, "Spartak"ni 1:0 va "Lokomotiv"ni 2:0 hisobida mag'lub etgandilar). Sobiq Ittifoq chempionatlarida qatnashish yillari mobaynida "Paxtakor" uch jamoaviy sovrinni qo'lga kiritdi: "G'alabaga ishonch" (1971), "Groza avtoritetov" hamda "Adolatli o'yin" uchun sovrin (1983). Ikki marotaba "Paxtakor" futbolchilari oliy liga chempionatining eng yaxshi hujumchilari deb tan olingan. 1968-yil B.Abduraimov Tbilisi "Dinamo"si o'yinchisi bilan birga (22 tadan gol) va 1982- yilda A.Yakubik (23 ta gol). Sobiq Ittifoqning ilk terma jamoasi uchun 5 ta paxtakorchi o'ynar edi: V.Fedorov, Yu.Pshenichnikov, G.Krasnitskiy, M.An, A.Pyatnitskiy. Turli yillarda eng yaxshi 33 ta futbolchi qatorida Yu.Pshenichnikov (1966, 1967), M.An (1974, 1978), B.Abduraimov, V.Xadzipanagis (1974), A.Yakubik (1982)va A.Pyatnitskiy (1991) nomlari bor edi. O'sha yillarda O'zbekiston futbol ishqibozlarida katta qiziqish uyg'otgan o'yinlar sirasiga 1964-yil paxtakorchilarning "Pirasikaba" (Braziliya) hamda (1:0), Urugvayning 25 karra chempioni "Nasonal" (Montevideo) jamoalari bilan uchrashuvlar kiradi. Urugvayliklarning harchand urinishlari va qarshiliklariga qaramasdan "Paxtakor" 2:1 hisobida g'alaba qozondi. 17 nafar iste'dodli futbolchining hayotini olib ketgan 1979 -yilgi mash'um avia halokatdan so'ng 1980- yilda Paxtakor yangi tarkibda sobiq Ittifoq chempionatining oliy ligasiga yo'l oldi. Uyerda Tbilisi dinamochilarini 3:0, Donetskning "Shaxtyor"ini 2:1 hisobida mag'lub etdi, Kievning "Dinamo"si bilan durang o'ynadi va "Groza avtoritetov" sovrinini qo'lga kiritdi. 60-90-yillarning paxtakorchilari O'zbekiston futbolining rivojlanishida yorqin iz qoldirganlar. Bu davr mobaynida "Paxtakor"ni sobiq Ittifoq chempionatidagi chiqishlarga tayyorlashda M.Y.Akushin, B.Arkadev, G.Kachalin, V.Solovev, B. Abduraimov, X.Raxmatullaev kabi murabbiylarning hissasi beqiyosdir. Respublika terma jamoalari va yuqori malakali jamoalar uchun zahira tayyorlashda G.Sorvin, X.Muxitdinov, A.Mosheev kabi ustoz murabbiylarning mehnati ulkan bo'lgan. Huddi shu yillarda bir qator malakali hakamlar etishib chiqqanini aytib o'tish joizki, ular qatorida V.Doljenkov, B.Baklunov, F.Sultonov va boshqalar bor.

1992-yil mustaqil O‘zbekiston Respublikasining ilk chempionati yili edi. Mamlakatimiz futboli tarixida yangi sahifa ochildi. Bu chempionatning oliy ligasida 17 ta, birinchi ligasida 18 ta, ikkinchi ligasida esa 42 ta jamoa ishtirok etdi. 1994-yil 7-iyunda O‘zbekiston Futbol federatsiyasi “FIFA”ga, shu yilning dekabr oyida esa Osiyo Futbol konfederatsiyasiga a’zo bo‘ldi. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1993- yil 18- martdagi “O‘zbekiston Respublikasida futbolni yanada rivojlantirish chora tadbirlari to‘g‘risida”gi farmonining mamlakatimizda futbolni rivojlantirishdagi ahamiyati juda kattadir. 1994-yilda ilk bor yosh mustaqil respublika elchilari Yaponiyada o‘tkazilayotgan XII Osiyo o‘yinlarida – Osiyo mintaqasidagi yirik sport forumida tanishtirildilar. Oltin medal sovrindorlari nomi uchun kurashda o‘zbek futbolchilari Saudiya Arabistoni (4:1), Malayziya (5:0), Gonkong (1:0) va Tailand (5:4) terma jamoalari ustidan g‘alaba qozondilar. Chorak finalda Turkmaniston terma jamoasini 3:0 hisobida, yarim finaldagi shiddatli va o‘ta murakkab o‘yinda Janubiy Koreyaning kuchli jamoasini 1:0 hisobida mag‘lub etdilar. Va nihoyat, finalda Xitoy terma jamoasini 4:2 hisobi bilan yengdilar. Bu jamoa murabbiylari R.Akramov va B.Abduraimovlar edi. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1996- yil 17- yanvardagi «O‘zbekistonda futbolni rivojlantirish tamoyillari va tashkillashtirish asoslarini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi farmoni O‘zbekistonda futbolning keyingi rivoji uchun katta ahamiyat kasb etdi. Bu farmonda kelgusi futbolni klublar asosida rivojlantirish va 1996-1997 yillarda viloyat markazlarida futbol bo‘yicha bolalar, o‘smirlar maktabinternatlari ochilishi ko‘rsatilgan edi. 2002-2003 yillarda O‘zbekistonning yoshlar terma jamoasi futbolchilari katta yutuqlarga erishdilar. Osiyoda to‘rtinchi o‘rinni egallagan O‘zbekiston yoshlar terma jamoasi dunyoning eng kuchli 16 jamoasi qatorida maydonga chiqish imkoniyatini qo‘lga kiritdi. Jahon chempionati 2003 yilning dekabr oyida BAAda bo‘lib o‘tdi. O‘zbekiston futbolchilari chiroyli va bahamjihat o‘yin ko‘rsatdilar, lekin 1/8 finalga chiqa olmadilar. Uch o‘yin davomida ular o‘z tengdoshlari bilan kurash olib bordilar, lekin Mali jamoasiga 2:3, Argentina termasiga 1:2, Ispaniya terma jamoasiga 0:1 hisobi bilan g‘alabani boy berdilar. O‘zbekiston Futbol Federatsiyasi musobaqalar

o'tkazish faoliyatini professionallashtirish yo'lida 2009- yil O'zbekiston Professional Futbol Ligasi tuzdi. Ushbu liga mamlakatimizda o'tadigan futbol bo'yicha Oliy va Birinchi liga musobaqalarini o'tkazishni o'z bo'yniga oladi 2011-yil 29-oktiyabr kuni OFK Kubogi bosh sovrinini Qarshining "Nasaf" klubi qo'lga kiritgan."Nasaf " jamoasi 2011- yilgi mavsum davomida OFK Kubogi ko'tarinki ruhda qatnashishgan va bosh sovrinini qo'lga kiritgan. 2012-yilgi Osiyo chempionatining final bahsida Yaponiya o'smirlar terma jamoasiga qarshi bahs olib borgan O'zbekiston (U-16) o'smirlar terma jamoasi, o'yindan keyingi penaltilar seriyasida zafar quchib, qit'a chempioni unvoniga sazovor bo'ldi. O'zbekiston o'smirlar terma jamoasi (U-16) mamlakatimiz terma jamoalari tarixida ilk bora Osiyo chempioni degan sharaflı unvonni qo'lga kiritdi. 2018-yilgi U-23 Osiyo chempionati finali 2018- yilning 27-yanvar kuni Xitoyning Chanchjon shahridagi Changzhou Olimpiya sport markazida 2018-yilgi U-23 Osiyo chempionati g'oliblarini aniqlash maqsadida bo'lib o'tgan futbol uchrashuvida. Yarim finalda g'olibi bo'lgan Vyetnam va O'zbekiston terma jamoalari bahs olib borishdi. O'zbekiston terma jamoasi qo'shimcha bo'limlardan so'ng Vyetnamni mag'lub etib, Osiyo Futbol Konfederatsiyasi (AFC) tarixidagi eng qiziqarli va o'ziga xos final bo'lgan U-23 Osiyo Kubogidagi o'zining ilk g'olibligini qo'lga kiritdi. Futbol bo'yicha O'zbekiston yoshlar terma jamoasi U-20 Osiyo Kubogi-2023 g'olibiga aylanib. O'zbekiston uchta yosh toifasida Osiyo chempionligini qo'lga kiritgan beshinchi mamlakatga aylandi. O'smirlar o'rtasidagi Osiyo chempionati 2012-yilda qo'lga kiritilgan bo'lsa, 23 yoshgacha bo'lgan futbolchi o'rtasidagi g'oliblik 2018-yili qayd etilgan.Bunga qadar Janubiy Koreya, Yaponiya, Saudiya Arabistoni va Iroq mazkur treblga erishgandi. Qayd etish kerak, O'zbekistondan farqli o'laroq yuqoridagi to'rt mamlakat kattalar o'rtasidagi Osiyo Kubogida ham zafar quchgan.O'zbekiston U-20 terma jamoasi bosh murabbiyi Ravshan Haydarov ikkinchi marta Osiyo chempionligini qo'lga kiritdi. Xitoyda o'tgan U-23 Osiyo Kubogi - 2018 da ham Haydarov qo'l ostidagi jamoa champion bo'lgandi.2018-yil O'zbekiston tarixda ilk bor 23 yoshgacha bo'lgan terma jamoalar o'rtasida o'tkazilgan Osiyo chempionati g'olibi bo'ldi. O'zbekistonlik yoshlar finalda raqibi

Vetnamni qo‘shimcha taymlarning oxirgi daqiqasida urilgan gol evaziga 2:1 hisobida mag‘lubiyatga uchratdi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018- yil 16- martdagi “Futbolni yanada rivojlantirish choratadbirlari to‘g‘risida” PQ-3610-son qarori ijrosini ta‘minlash, shuningdek, futbolni qo‘llab-quvvatlash va rivojlantirish uchun zarur shart-sharoitlar yaratish, yosh iqtidorli sportchilarni tanlab olish, ularda professional mahorat va ko‘nikmalarni rivojlantirish, sport turlari bo‘yicha mamlakat terma jamoalariga sport zaxirasini tayyorlash, davlat ixtisoslashtirilgan maktab-internatlari faoliyatini takomillashtirish maqsadida Vazirlar Mahkamasi qaror qildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Futbolni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori. Toshkent. 16-mart 2018-yil. PQ-3610.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining O‘zbekistonda futbolni rivojlantirishni mutlaqo yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni. Toshkent. 4-dekabr 2019-yil. PF-5887-son
3. Oblonazarov F. Jismoniy tarbiya va sport futbol. Samarqand. 2021.196- 17-18-betlar
4. “Uzbekistan - List of Champions”. Rsssf.com (14-mart 2013-yil). Qaraldi: 17-sentabr 2013-yil.